

4 Vertaling naar de praktijk:

Hoe gaan we om met de verschillende behoeften van kinderen?

4.1 Lichamelijke behoeften van kinderen

Als kinderopvangorganisatie hebben wij de plicht de veiligheid en gezondheid van de kinderen te waarborgen. Jaarlijks wordt dan ook een "risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid" uitgevoerd. Met een actief actieplan pakken we de verbeterpunten aan en jaarlijks evalueren we de gedane acties. De gemeente Utrecht bewaakt de kwaliteit van de kinderopvang door inspecties uitgevoerd door de GG&GD. De inspectie kinderopvang controleert of De groene kikker aan de voorschriften voldoet. Hiervoor vraagt de inspectie een aantal documenten op (waaronder de risico-inventarisaties) met het plan van aanpak) en bezoekt de inspectie de locatie. Naar aanleiding van de volledige inspectie stelt de GG&GD een inspectierapport op. Dit rapport wordt met de oudercommissie besproken. De meest actuele rapporten kunt u vinden op onze website. Bij De groene kikker hebben we huisregels opgesteld om de hygiëne en veiligheid te vergroten. Deze huisregels staan vermeld in de bijlage van het informatieboekje van De groene kikker. Wij volgen ook de Hygiëncode voor kleine instellingen, een praktijkhandleiding om de voedselveiligheid te vergroten.

4.1.1 Eet- en slaapmomenten

Baby's en dreumesen worden gevolgd in hun eigen slaap- en eetritme. Wanneer ze eraan toe zijn om één keer per dag te slapen, gaan ze meedoen met het ritme van De groene kikker. De verzorgende momenten worden gezien als activiteiten. Tijd om elkaar te ontmoeten in een moment van rust en gezelligheid.

Eten als activiteit

Het eten is een activiteit (die soms relatief veel tijd in beslag kan nemen). Eerst samen tafeldekken. Zelf het fruit uitkiezen wat je gaat eten (en er al even aan ruiken). Zelf het brood of de cracker smeren ("Wat wil je erop? Hier is een mesje om smeerkaas te smeren, probeer het maar"). Zo wordt het eten een bewuste activiteit om zelfstandigheid te stimuleren. Er wordt rekening gehouden met de gewoontes en (dieet-)wensen van ouders thuis. Kinderen mogen als ze klaar zijn van tafel. Ze mogen dan iets „rustigs“ gaan doen. De kinderen die wat meer tijd nodig hebben, kunnen zo ook rustig verder eten. Het afruimen gaat in samenwerking met de kinderen; kinderen vinden het leuk om mee te helpen.

Slapen gaan als activiteit

Ook het slapen gaan kan als activiteit worden beschouwd. De jongste kinderen worden één voor één op bed gelegd, zodat er ruimte is voor eigen rituelen voor het slapen gaan: een knuffel zoeken in het laatje, een verhaaltje voorlezen, op het potje plassen. De kinderen worden gestimuleerd zoveel mogelijk zelf de kleren uit te trekken. Ook wordt alles benoemd wat we doen. Hierna gaan de kinderen slapen. De peuters die naar de OKI gaan, worden eerst voorgelezen. Daarna gaan ze in het groepje per slaapkamer naar bed. Met de kinderen die geen middagslaapje doen, wordt een rustige activiteit gedaan of wordt lekker naar buiten gegaan. Ook het uit bed halen gebeurt bewust. Moet het kind even op schoot bijkomen of wil het direct spelen?

4.1.2 Maaltijden

Voor maaltijden en (reguliere) flesvoeding wordt gezorgd. Wij bieden zoveel mogelijk biologische en gezonde voeding aan. Gezond betekent: niet te veel en niet te weinig calorieën. In overleg houden wij rekening met wensen en dieetvoorschriften. Moeders die borstvoeding geven, kunnen dit op het kinderdagverblijf doen, of afgekolfde melk meegeven. Hiervoor zijn hygiëneregels opgesteld. Eén keer per dag krijgen de kinderen een warme maaltijd. Dat gebeurt tussen de middag of bij de BSO rond kwart voor vijf. Voor traktaties zoals bij de verjaardag vragen we ouders of zij een gezonde traktatie willen verzorgen. Voor inspiratie verwijzen wij naar www.gezondtrakteren.nl.

4.1.3 Lichamelijke verzorging; gezondheid en ziekte

Tijdens verzorgingsmomenten is er gerichte individuele aandacht voor het kind. Zeker bij baby's is het een moment waarop de pedagogisch medewerker het kind even kan knuffelen en met het kind kan spelen. Bij het verzorgen vertelt zij wat ze gaat doen en zelfs hele jonge baby's kunnen leren mee te doen ("doe je arm maar omhoog"). Het kind wordt op een rustige manier verzorgd, met respect. Bij het zindelijk worden van peuters wordt het tempo van het kind gevolgd en laat de pedagogisch medewerker het kind merken dat eventuele "ongelukjes" niet erg zijn.

Wanneer het kind ziek is, volgt de pedagogisch medewerker de "procedure bij zieke kinderen" en de "procedure bij besmettelijke ziekten". Een kind dat ziek wordt op de kinderopvang, en nog niet direct zelf belemmeringen ervaart in het spelen, mag blijven. Wel worden ouders geïnformeerd over het ziek-worden van hun kind. In het informatieboekje en op de website staat het beleid voor ouders i.v.m. ziekte verder uitgewerkt.

De pedagogisch medewerker let er ook op dat het kind niet te warm of te koud gekleed is, waardoor zijn spel belemmerd kan worden of zijn gezondheid in het gedrang komt. Van april tot

oktober wordt het kind ingesmeerd met zonnebrandmiddel factor 50 van de kinderopvang en is er voldoende schaduw en verkoeling voor het kind.

4.1.4 Behoeftte om te bewegen in de ruimte en hoe ziet deze er dan uit?

Sinds januari 2012 heeft De groene kikker een nieuw pand, in een volledig nieuwe omgeving. De ruimtes en de inrichting ervan vormen een uitdrukking van de visie van De groene kikker. Het is *huiselijk*: elke groep heeft zijn eigen voordeur, huiskamer en keuken. Met hierin hoekjes om alleen of samen te spelen, al dan niet ingericht als themahoek. Hiernaast zijn er ook een aantal gezamenlijke kamers, die veel weg hebben van hobbyruimtes.

Vier ogen-en orenbeleid

Met de oudercommissies van De groene kikker is afgesproken hoe we omgaan met het vier ogen-en orenbeleid. Op de begane grond zijn de groepsruimtes verbonden door deuren met (onbreekbaar) glas deuren. Zo kan van de ene groep in de andere groep gekeken worden. Tussen 8.00 en 18.00 zijn er altijd twee leidsters in groepsruimte aanwezig. Bij het opstarten en afsluiten is er per groepsruimte 1 leidster aanwezig. Op de tweede verdieping zijn twee kleinere groepen gehuisvest. De kinderen die op deze groepen geven de voorkeur aan meer rust en minderen volwassenen en kinderen om zich heen. Op deze groep staat 1 leidster, ondersteund door een vrijwilliger of stagiaire. Omdat deze tweede persoon niet altijd aanwezig is, is met de oudercommissie afgesproken dat we dan alleen gebruik maken van het vier oren-beleid. Met een babyfoon zijn deze groepen verbonden met de groepen eronder.

Er is in huis ruimte om rustig te bewegen of om druk te bewegen. Deze gebieden zijn wel begrensd. Heel hard rennen mag, maar als we zien dat deze behoefte er is bij kinderen, gaan we liever naar de gymruimte of naar buiten om „uit te waaien“. Net als thuis, wordt er aan tafel rustig gegeten. De zachte hoek is om te relaxen of een boekje te lezen, de gymruimte is om je helemaal uit te leven. We gebruiken de ruimtes zoals ze bedoeld zijn om te gebruiken, hoewel de pedagogisch medewerkers openstaan voor ideeën waar de kinderen mee komen.

We vinden het bij De groene kikker belangrijk dat er in de kamers ook uitdaging is, gericht op de behoeften van kinderen in een bepaalde leeftijdsfase. Kinderen ontwikkelen zich door nieuwe dingen te ervaren, te ontdekken en uit te proberen. Een uitdagende ruimte is een ruimte waarin kinderen grenzen kunnen verleggen, waarin ze niet steeds afhankelijk zijn van een volwassene, maar zelf dingen kunnen ondernemen. Dat is goed voor hun gevoel van eigenwaarde. De omgeving moet daarom de mogelijkheid bieden om zintuigen en motoriek optimaal te ontwikkelen. Sommige ontwikkelingen gaan „vanzelf“, voor sommige vaardigheden is er een

prikkel van buitenaf nodig: een trap beklimmen leer je pas als je geoefend hebt met het omgaan met hoogteverschillen.

Hoe ziet de ruimte eruit?

Wanneer je door De groene kikker loopt, zie je het volgende:

- Natuurlijke en aardetinten. Speelgoed is vaak gekleurd, daarom is er gekozen voor rustige kleuren. Niet alle muren worden volgeplakt met posters en werkjes. Lege muren vormen een rustpunt voor de ogen. Er is natuurlijk wel een „kunstmuur“ waar alle kunstwerken van de kinderen opgehangen worden.
- Ruimtemarkers: grote objecten als een bank, tafel of kast zijn voor kinderen de oriëntatiepunten in de groepsruimte.
- Er zijn hoekjes om alleen of met zijn tweeën te spelen en te ontdekken.
- Er zijn plekken die uitnodigen tot samenspel en ontmoeting met kinderen uit andere groepsruimtes (o.a. het overdekte terras dat gedeeld wordt).
- Voor het aanschaffen van spe(e)lmateriaal is gebruik gemaakt van een speelplan. Hierin staat een overzicht van de verschillende soorten speelgoed die kinderen van verschillende leeftijden interessant en uitdagend vinden.
- Het spel- en werk materiaal is zo uitgestald dat kinderen er zelf bij kunnen. De ruimte is overzichtelijk en herkenbaar, alles heeft zijn vaste plek en kinderen leren zorg te dragen voor hun omgeving door zelf op te ruimen.
- Er is niet alleen kant en klaar speelgoed, maar ook zijn er verrassingsdoosjes met kosteloos materiaal.
- Er zijn ruimtes voor specifieke activiteiten en thema's. Een toneelkamer met podium, een gymruimte met klimmaterialen, een (meiden)knutselzolder met kralen, een bouw&constructie-overloop, een snoezelkamer met warm waterbed en er komt een timmer- en techniekschuur.
- Ook zijn er hoeken die ingericht worden volgens een thema. Daar kunnen kinderen echt een thema opsnuiven.
- Voor baby's en dreumesen is er veel vrije bewegingsruimte en spel materiaal onder handbereik. Deze ruimte is houdt rekening met zowel hun behoefte aan veiligheid als hun behoefte om te ontdekken.

Buitenruimte

Niet alleen de binnenruimte, maar ook de buitenruimte speelt een belangrijke rol. Of het weer het toelaat of niet, er kunnen altijd activiteiten plaatsvinden, omdat de buitenruimte gedeeltelijk overdekt is. De buitenruimte biedt uitdaging en diversiteit. Er is gekozen voor een groot stuk

groene tuin, met verschillende planten en struiken waar de kinderen vrij in kunnen spelen. Daar zijn steeds weer andere dingen te zien, te ontdekken of te doen. En mogelijkheden om op verschillende manieren te bewegen. Om dingen te beleven, te voelen en te ruiken. Er zijn looppaden met verschillende soorten bodemafwerking en plekken om te spelen met bloemen, aarde, water, stenen, bladeren en gras. De buitenruimte "verandert" per seizoen en door het weer. Je kunt er rustig alleen spelen of avontuurlijk met anderen.

Eigen plek

Voor kinderen is het belangrijk om "Je eigen plek te hebben". De identiteit wordt bepaald door bewustzijn van jezelf, in relatie tot anderen en de omgeving. Daarom is het belangrijk dat kinderen een eigen bakje / laatje/ vakje hebben voor hun persoonlijke spullen. Maar ook op een hoger niveau krijgt dit aandacht. Wanneer je het idee hebt, dat je invloed hebt op je omgeving maakt dit heel veel uit: die omgeving is dan – al is het maar een klein stukje – van jou. Met de kinderen van BSO De Frogs vindt drie-maandelijks een evaluatie- & participatiegesprek plaats, waarin de BSO-kinderen aan kunnen geven wat hun wensen voor de inrichting zijn. Het is fijn als De groene kikker voor het kind "een tweede thuis" wordt.

4.2 Behoeftte aan veiligheid, duidelijkheid en continuïteit

De groene kikker biedt veiligheid, duidelijkheid en continuïteit door een vaste volgorde van activiteiten. Dat betekent niet dat alles op een vast tijdstip gebeurt. Een vaste volgorde is voor de kinderen belangrijker dan de tijd van een activiteit. Het individuele kind wordt met zijn of haar behoefte boven het dagritme gesteld. Als een kind bijvoorbeeld te moe is om mee te doen, mag het lekker gaan slapen. Doordat het kind in het kinderdagverblijf veel indrukken opdoet, zien we regelmatig dat het kind vaker behoefte heeft aan slaap dan thuis.

De (individuele) verzorgende activiteiten spelen een grote rol in het bieden van emotionele veiligheid. Door de verschillende handelingen altijd te benoemen, raakt het kind vertrouwd met wat er gebeurt: "We gaan nu je slaapzak aandoen", "We gaan je knuffel zoeken". Oogcontact en een rustige stem zorgen voor veiligheid. Het kind leert wat het kan verwachten en raakt vertrouwd met de rituelen. Dit bevordert het gevoel van veiligheid. We volgen een cursus om het benoemen ook met gebaren aan te geven.

Kleinschalige opzet

De groene kikker is kleinschalig van opzet. Er zijn vier huizen en elk huis heeft een vast team. Kinderen hebben behoefte aan vertrouwde personen, een klein team. Zo kan het kind zich

hechten, is er mogelijkheid voor een persoonlijke band. Wanneer een medewerker afwezig is, wordt er binnen De groene kikker naar een vervanger gezocht; er worden geen uitzendkrachten ingeschakeld. Op deze manier is er continuïteit in aanpak en betrokkenheid. Alle medewerkers overleggen regelmatig met elkaar. Overleg en overdracht vindt plaats per huis (subteam), maar ook het gehele team komt regelmatig bij elkaar. Wanneer een kindje doorstroomt naar een andere stamgroep of van het KDV naar de BSO, dan wordt gebruik gemaakt van het protocol doorstromen (zie bijlage 5).

Continuïteit en afstemming met ouders; brengen en halen

Breng- en haalmomenten zijn tussen 7.30-9.00 uur en 16.00-18.30 uur. Tijdens een breng- of haalmoment willen we bewuste aandacht geven aan kinderen en ouders. Een goede overdracht is namelijk een belangrijk aspect voor het veilig voelen van kind en ouder. De ouder wil graag even vertellen hoe het thuis is of horen hoe het op het kinderdagverblijf is geweest. Het kind verdient tevens de aandacht en wil mogelijk al gaan spelen met de kinderen die er al zijn. Na een moment van welkom en overdracht is er ruimte voor het afscheid nemen van de ouder. Vaak ontwikkelen kinderen hiervoor een ritueel. Het ene kind wil graag op de arm genomen worden en samen met de pedagogisch medewerker de ouder nazwaaien. Het andere kind wil niet zwaaien, maar direct gaan spelen. De ouder zegt altijd even tegen zijn kind dat hij weggaat en wanneer het kind weer gehaald wordt. Aan het eind van de dag bij het halen, is er op dezelfde manier bewuste aandacht voor ouder en kind en voor de rituelen die daarbij horen.

Overdrachtschriftje

Naast de mondelinge overdracht, hebben de kinderen ook een schriftje. Hierin wordt voor de baby's dagelijks het eet- en slaapritme op geschreven en wekelijks een verhaal. De oudere kinderen krijgen wekelijks een verhaal in hun schriftje mee naar huis. Ouders kunnen dit schriftje ook gebruiken om bijzonderheden in op te schrijven. En kunnen hierin ook een gewijzigd voedingsschema van hun baby neerschrijven. Vanaf 2,5 jaar krijgen de ouders wekelijks een nieuwsbrief met de activiteiten die uitgevoerd gaan worden en een impressie van de activiteiten die uitgevoerd zijn. Na het afsluiten van een thema krijgen ouders de map met werkjes van de kinderen mee naar huis om het samen met hun kind te bekijken.

Visie op risico's en veiligheid

Bij De groene kikker willen we graag de ruimte geven aan het kind om zijn wereld te ontdekken, ook al zou hij zich hierbij kunnen bezeren. Wanneer het kind bijvoorbeeld gaat klimmen, dan is het zelf laten uitproberen met aanwijzingen, maar zonder ingrijpen, beter dan een kind van het

klimrek af tillen. Risico's voorkomen door ze iets niet te laten uitproberen - ontnemt een kind mogelijkheden zichzelf te ontwikkelen. Uiteraard worden grote ongelukken voorkomen, doordat de grote risico's binnen- en buitenshuis zijn geïnventariseerd en gereduceerd. En het kind blijft altijd in de nabijheid van de leiding. Maar we willen er voor waken om overbeschermd te zijn: ieder kind heeft recht op zijn eigen bult. Zo liggen er houtsnippers op een stuk pad in de tuin, ook al kan je mogelijk je hand eraan bezeren. Oudere kinderen op de BSO leren hoe, waar en wanneer ze een hamer gebruiken, ook al bestaat de mogelijkheid dat er een keer op de duim wordt getikt. Door vallen en opstaan leren kinderen risico's in te schatten, de eigen grenzen te onderzoeken en te verleggen. Natuurlijk willen we verwondingen zien te voorkomen, maar een blauwe plek, schram of bult hoort bij het leven. EHBO en troost is altijd beschikbaar.

4.3 Behoefte aan affectie en geborgenheid

Een positieve en persoonlijke benadering; daar gaat het om bij De groene kikker: de behoeften van kinderen staan centraal. Daardoor krijgt het kind het gevoel dat het er mag zijn. Dat er rekening met hem of haar gehouden wordt. Het kind is veilig en geliefd. Er is warme betrokkenheid en aandachtige omgang tussen pedagogisch medewerker en kind. Zo ontstaat er veilige gehechtheid. En komt er voor het kind de mogelijkheid om zijn emoties te tonen.

Jonge kinderen worden "volgend begeleid". Dat betekent dat kinderen de gelegenheid krijgen zich in hun eigen tempo te ontwikkelen, we bieden ervaringen aan die passen en verrijken. Het gaat niet om de activiteit op zich. Het gaat om de belevingswereld van het kind, dat het kind zich er fijn bij voelt.

Vanuit nabijheid en geduld kijkt de pedagogisch medewerker wat het kind aangeeft: wat zijn de gevoelens en behoeften van het kind in het "hier en nu". Door actief te luisteren en daadwerkelijk contact te leggen geeft de pedagogisch medewerker aan dat zij het kind begrijpt. Het kind mag er zijn met zijn gevoelens en behoeften. Er is oogcontact, er wordt geluisterd naar zijn verhalen, er wordt geknuffeld of gestoeid, er wordt getroost bij verdriet, er worden activiteiten samen gedaan, boosheid wordt in goede banen geleid en enthousiasme wordt gedeeld. Zo kan het kind zichzelf zijn en staat hij open voor zijn omgeving. Wanneer een kind zich buitengesloten voelt in een (sub-)groep, helpt de pedagogisch medewerker het kind om weerbaarder te worden. Zij stimuleert het zelf oplossen van conflicten, het sluiten van vriendschappen en bemiddelt indien nodig.

4.4 Behoeftte aan erkenning en waardering (van eigenheid)

Bij De groene kikker heeft het kind het recht om te zijn zoals het is. Als medewerkers doen we ons best om elk kind in de groep afzonderlijk goed te leren kennen. Het respect voor kinderen uit zich door regelmatig op gelijke hoogte met kinderen praten en niet op ze neer te kijken, door een kind geen speelgoed op te dringen waar het nog niet aan toe is, door een kind niet te dwingen te eten. Door naar het kind toe te lopen als we wat tegen hem willen zeggen.

We benaderen kinderen op een positieve manier, met aandacht en complimenten. Bij het geven van complimenten benoemen we welk gedrag gewaardeerd wordt en waarom dat zo is. Zo wordt ook omgegaan met gedrag dat we niet willen. We kijken naar de behoefte achter het gedrag ("Ik zie dat je haar duwt. Kijk, als je met haar wilt spelen, dan kan je haar handje pakken"). Ook houden we rekening met de verschillen tussen jongens en meisjes. Er is ruimte voor eigenheid en voor het experimenteren met alternatieven.

De groene kikker vindt het belangrijk om kinderen te betrekken bij het reilen en zeilen in het dagelijks leven. Dat gebeurt door ze te vertellen wat er gaat gebeuren en ze medeverantwoordelijk te maken. Door samen de tijd te ordenen met plaatjes en symbolen. Door werkzaamheden en taken te verdelen. Door aandacht te hebben voor rituelen, fantasie en humor. Daarbij hebben we respect voor privacy: kinderen hebben recht op hun eigen plek en spulletjes. Het kind mag in een eigen hoekje spelen als het dat wil.

Ook bij jonge kinderen vinden we het belangrijk om te vertellen wat we gaan doen, of contact te maken voordat we iets doen. Voorbeeld: in plaats van een peuter „plotseling" beet pakken om zijn neus af te vegen, geven we een doekje zodat ze zelf hun neus schoon kunnen maken. Of we maken contact en zeggen: "Ik zie dat je een vieze neus hebt, zal ik die even schoonmaken?"

4.5 Behoeftte aan ontwikkeling en competentie

Kinderen zijn van jongs af aan bezig met leren. In hun groei naar zelfstandigheid - ontdekken ze allerlei dingen en leren ze zich aan te passen aan veranderende omstandigheden. Ze krijgen de mogelijkheid om te experimenteren en te zoeken naar oplossingen. Voor kleintjes: Eten met een vorkje mag, eten met je handen – en het voelen aan het eten – mag ook.

Hoe ouder de kinderen worden, hoe meer we bij De groene kikker ons best om het *hier en nu* zo inspirerend, uitdagend en stimulerend mogelijk voor hen te maken. Zo willen we de kinderen helpen dát te (leren) doen wat ze graag willen. De pedagogisch medewerkers hebben de taak om te bemiddelen, te helpen en te sturen zodat ze de actuele ontwikkeling van kinderen versterken en er ruimte komt voor nieuwe ontwikkelings- en leerprocessen.

We richten ons daarbij op de brede ontwikkeling:

- **Spraak en taal:** Taal leer je samen, het is een sociaal proces. Er worden geen losse woorden en zinnen geleerd. De nieuwe woorden zijn verweven door activiteiten heen. Kinderen leren daarnaar te luisteren en erover te vertellen. Daarbij wordt veel voorgelezen.
- **Omgaan met gevoelens en omgaan met elkaar:** Er is veel aandacht voor behoeften op het gebied van sociale en emotionele competentie. Kinderen leren om elkaar te helpen, keuzes te maken, iets aan anderen te laten zien of te vertellen, etc.
- **Bewegen en ervaren:** Door actief bezig te zijn, ontdekken kinderen de wereld om zich heen. Dit doen ze door te bewegen, te ontdekken wat ze allemaal zelf voor elkaar kunnen krijgen. En door te onderzoeken (voelen, kijken, luisteren, proeven en ruiken). Zo is er aandacht voor de sensomotoriek, fijne en grote motoriek en het lichaamsbesef.
- **Ruimtelijke begrip:** Kinderen doen ervaring op met meten (Passen de schoenen? Is het groot of klein?), ruimtelijke oriëntatie (Waar vallen de snippers? Waarheen gaat de bal?) en ontluikende gecijferdheid (Hoeveel cadeautjes zijn het? Een, twee ,drie).

De groene kikker streeft ernaar activiteiten aan te bieden waarmee kinderen zich emotioneel kunnen verbinden. Dat veronderstelt dat kinderen zich vrij genoeg voelen om zich te geven en dat er aan de eerdergenoemde (basis-)behoeften is voldaan. Meedoen heeft soms tijd nodig. Het tempo waarin en de manier waarop dit gebeurt - verschilt per kind. Voor nieuwe kinderen is er vaak tijd nodig om te wennen en te aarden. Die tijd krijgen de kinderen ook, niets is verplicht. Het aanbod is uitnodigend, er zijn genoeg mogelijkheden om de betrokkenheid rustig op te bouwen.

4.5.1 Uk & Puk & Ko

Uk & Puk is een uitgave voor kindercentra. Met activiteiten voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Deze methode geeft concrete aanwijzingen om te spelen met baby's en dreumesen. De groene-kikker-kinderen in de kinderopvang - die nog niet naar de OKI-groep gaan - krijgen twee keer in de week een activiteit aangeboden van **Uk & Puk**. Spelen staat centraal in de groep, het verschil is dat het met Uk & Puk meer doelgericht gebeurt. De activiteiten worden individueel of in hele kleine groepjes aangeboden. Uk & Puk gebruikt dagelijkse routines (zoals samen eten of buiten spelen) als vertrekpunt voor speelse activiteiten. De activiteiten lokken bewust interactie uit: tussen de kinderen onderling en tussen kind(eren) en leidster. Door samen te ontdekken en met de uitleg van de pedagogisch medewerker, leren kinderen de wereld om zich heen te begrijpen. Er wordt structuur aangebracht in tijd, inrichting, materialen en activiteiten. Zo weet het kind waar het aan toe is, kan het zijn gedrag beter afstemmen en durft het meer te ondernemen.

Tijdens de ochtenden gaan de oudste peuters naar de OKI-groep (Ontwikkelingsgerichte Kinderopvang, zie 3.4.2). Daar wordt onder andere gewerkt met **Puk & Ko**, een totaalprogramma voor peuterspeelzalen. Puk is een pop, hij beleeft van alles met de kinderen in dagelijkse situaties. Via Puk worden kinderen betrokken bij de thema's, Puk maakt dezelfde dingen mee als de peuters en creëert daarmee veilige, herkenbare situaties. Om de 6 à 7 weken komt er een nieuw thema aan bod, bijvoorbeeld "Hatsjoe", "Dit ben ik!", "Oef, wat warm", etc. Vaak wordt het thema gerelateerd aan het seizoen. Elke dag komen er twee activiteiten uit Puk & Ko aan bod tijdens spel, ontdekken, knutselen, voorlezen, in de kring, bij de thematafel of tijdens expressie en bewegen. Er wordt voor gezorgd dat alle kinderen een samenhangend aanbod krijgen, ook al zijn niet alle kinderen er elke ochtend. Dat wordt ook niet verwacht. Elk thema wordt op veel verschillende manieren aangeboden en herhaald. De kinderen zitten in kleine groepjes van ongeveer 7 kinderen met een leidster. Zij zorgt ervoor dat alle kinderen tot hun recht komen en varieert in de manier waarop ze de interactie stimuleert. Betrokkenheid van ouders heeft een positieve invloed op het leerproces van kinderen. Daarom wordt er regelmatig een nieuwsbrief meegegeven met informatie over wat we doen. En kunnen ouders een ochtend meelopen. De methode Puk & Ko is een goede voorbereiding op de basisschool, waardoor de start in groep 1 veel soepeler verloopt. Misschien wordt er op de basisschool zelfs gewerkt met het vervolg: "Ik & Ko", dat is voor de beginnende kleuter dan een feest van herkenning.

4.5.2 Ontwikkelingsvolgsysteem

Binnen de kinderopvang van De groene kikker wordt de ontwikkeling van het kind (0-4 jaar) gevolgd door middel van observaties. We werken met drie verschillende observatielijsten:

„Zo doe ik" (sociale competentie voor baby's en peuters)

„Zo praat ik" (Spraaktaalontwikkeling voor baby's en peuters)

„Zo beweeg ik" (motoriek voor baby's en peuters).

Hiernaast wordt elk half jaar (april en oktober) het welbevinden van het kind geobserveerd op verschillende momenten van de dag. De vragen gaan over concreet observeerbare gedragingen of vaardigheden: de observatielijsten geven een objectief beeld. Om de 5 à 6 maanden wordt aan de hand van deze lijsten bekeken hoe de ontwikkeling verloopt. De ontwikkeling wordt vergeleken met de ontwikkeling van hetzelfde kind een half jaar eerder. Geen kind is hetzelfde: sommige kinderen ontwikkelen zich sneller op taalgebied, andere weer op sociaal gebied en weer andere kinderen op motorisch gebied. Met de observatielijsten worden sterke kanten en minder sterke kanten van het kind in kaart gebracht. De pedagogisch medewerker weet vervolgens waar ze extra aandacht aan kan geven. De sterke ontwikkelingskanten kunnen gebruikt worden in activiteiten / oefeningen (spelmomenten) waarbij aandacht gegeven wordt aan wat een kind nog moeilijk vindt. Iedere medewerker krijgt een aantal kinderen toegewezen die hij/zij observeert

gedurende de periode dat het kind in de groep zit. Zij is de mentor van het kind en aanspreekpersoon voor de ouders.

Ieder kind heeft een mentor die extra verantwoordelijk is voor dat kind. Het gaat met name om werkzaamheden achter de schermen. Op de groep zijn de pedagogisch medewerkers even verantwoordelijk voor elk kind. En elke pedagogisch medewerker bouwt een band op met het kind en de ouders.

Kinderen van de BSO worden op school gevolgd in hun ontwikkeling. Bij De groene kikker op de BSO volgen we alleen het welbevinden van het kind. Twee keer per jaar wordt het welbevinden in kaart gebracht. Dit gebeurt door een korte observatielijst en een gesprekje met het kind zelf. Ook de ouders krijgen van te voren een vragenlijst, waarin gevraagd wordt naar hun mening over het welbevinden van het kind op de BSO. De mentor van het kind is aanspreekpersoon en voert de observatie uit.

Wat gebeurt er met de observatiegegevens van het KDV / de BSO?

De bevindingen worden besproken in de pedagogische kindbespreking van het huisteam, zodat ook de andere pedagogisch medewerkers betrokken zijn - evenals Anita Kraaij - die aanwezig is als ontwikkelingspsycholoog. De gegevens worden bewaard in het kinddossier. Ouders kunnen op afspraak de observatielijsten van hun kind inzien en krijgen deze wanneer het kind naar de basisschool gaat mee naar huis. Twee keer per jaar is er een 10-minutengesprek over het kind, de mentor maakt een afspraak hierover met de ouders. Wanneer ouders het wenselijk vinden, kan ook op andere momenten een afspraak gemaakt worden om de ontwikkeling of het welbevinden van hun kind te bespreken.

4.6 Behoefte een goed mens te zijn, eigen maken van normen en waarden

4.6.1 Behoefte een goed mens te zijn, eigen maken van normen en waarden - in het algemeen

Respectvol omgegaan met jezelf, de ander en de omgeving; dat zien we als de kunst van het leven. Kinderen voldoen van nature graag aan verwachtingen en regels die gesteld worden. Maar hoe dat precies moet, weten ze nog niet altijd. Jonge kinderen bekijken de wereld vanuit het perspectief van zichzelf, ze weten nog niet wat de ander kan denken of voelen. Ook leven ze in het hier en nu: op dit moment willen ze het autootje van hun vriendje en dus pakken ze het ... Kinderen hebben behoefte aan duidelijkheid. Door te vertellen „hoe het hoort“ brengen we waarden en normen over aan de kinderen. *Gewenst gedrag zien we als gedrag dat geleerd kan*

worden. Bij ongewenst gedrag wordt het goede alternatief genoemd, zo vertellen we hoe de kinderen kunnen „doen zoals het hoort'. Een kind dat bijvoorbeeld met een boekje gooit, laten we merken: "Met een bal kan je gooien, een boekje is om te lezen". Daarbij zien we niet alleen het zichtbare gedrag, maar proberen we te zien wat er achter zit. Is het ongewenste gedrag dat we zien een vraag om aandacht, gebrek aan informatie (het kind weet niet dat we dit gedrag ongewenst vinden), of een uiting van frustratie? Wanneer kinderen uit zichzelf 'doen wat hoort', dan benoemen we dit, zodat de kinderen horen dat wij dat belangrijk vinden. We zeggen bijvoorbeeld: "Wat fijn dat je alsjeblieft zegt", als een kind iets netjes vraagt.

Leren een goed mens te zijn, dat gebeurt ook door te oefenen met (sociale) vaardigheden. Vaardigheden die nodig zijn om goed te kunnen functioneren in een gezin, een groep, maar ook in de maatschappij. De waarden die wij belangrijk vinden zijn: respect voor jezelf, elkaar en de omgeving. Dat doen we door (jezelf, de ander, de omgeving) te begrijpen, echt contact te maken en te kijken wat nodig is (behoeften). In de praktijk betekent dat, dat we ook respect hebben voor elkaars spullen, de familie en het huis van de ander. En respect voor de huizen waarin de kinderopvang plaats vindt. We leren de kinderen om een harde botsing van een speelgoedauto met de deur of muur te voorkomen, de spulletjes netjes op te ruimen. En laten de loopauto "nadenken" als hij veel te hard over de vloer heen blijft bonken (we brengen het natuurlijk met de nodige humor).

Op de buitenschoolse opvang kunnen we al wat meer met elkaar reflecteren. Daar wordt de manier waarop de kinderen zich in de groep gedragen met elkaar besproken. Het kan benoemd worden als iemand iets niet leuk vindt en er wordt samen gezocht naar oplossingen. Het respectvol en aardig praten wordt benadrukt. Hoe kan je iets op een aardige of leuke manier vragen. Hoe kan je op een leuke manier zeggen dat broccoli niet je favoriete groente is? En hoe geef je de ander eigenlijk een compliment, of opsteker?

Leren te 'doen wat hoort' is niet sociaal-wenselijk bedoeld, maar gericht op het goede; op levenskunst. We zijn hierbij wel realistisch en weten dat niemand perfect is. Met vrolijkheid en humor - en soms met vallen en opstaan - proberen we te doen „zoals het hoort".

4.6.2 Behoeftte om een goed mens te zijn: respect voor de natuur

Een "goed mens" zijn heeft volgens ons ook te maken met respect hebben voor de natuur. Van oorsprong is de natuur het meest bepalend in onze ruimtelijke omgeving. Midden in Tuinlanden willen we als Groene kikker onze kinderen de mogelijkheid geven om in contact te komen met de natuur. Bij de Groene kikker is gekozen voor een tuin, waarin alle zintuigen geprikkeld worden. Dat zorgt voor "een zintuiglijke kennismaking met de wereld die voor de rest van hun leven hun

tehuis zal zijn". Het begint al met baby's die de wind langs hun wangetjes voelen en de warmte van de zon. Ze zien takken en beestjes bewegen, ruiken lavendel en horen vogels. Alle zintuigen komen aan bod, al heel vroeg merken baby's het verschil tussen binnen en buiten zijn. Peuters zijn ook nog zeer zintuiglijk ingesteld. Steeds meer raken ze geïnteresseerd in hoe dingen werken. „Je kan dingen laten bewegen, in de grond graven, een steen in het water gooien, je eigen schaduw laten bewegen.“ Peuters willen het allemaal ontdekken. En ook oudere kinderen kunnen zich helemaal verliezen in het buiten spelen.

Deze kennismaking met de natuur doet niet alleen een beroep gedaan op de zintuigen; de natuur laat kinderen voortdurend kennismaken met veranderingsprocessen. De zon die achter de wolken verdwijnt en weer terug komt. De blaadjes aan de bomen die verkleuren en de bloemen die groeien. Kinderen leren dat ze invloed en zorg kunnen hebben voor de natuur, dat planten alleen groeien wanneer ze water krijgen. Ook leren ze verschillen en overeenkomsten ontdekken: geen blad is hetzelfde, hoe komt het dat er hier bloemen groeien en daar niet? Vaak geeft de natuur onverwachte kansen om iets spannends te beleven. Onverwachte, niet bedachte variaties die volwassenen al niet meer zien, zien (jonge) kinderen wél.

Zo leren kinderen al doende respect te hebben voor hun omgeving, voor de natuur. Dit spontane leren kunnen pedagogisch medewerkers ondersteunen door voorwaarden te scheppen in het omgaan met de natuur binnen en buiten. Ze moeten hiervoor goed observeren en aansluiten bij wat kinderen doen en ontdekken. "Wandelen met een jong kind is een paar stappen lopen, kijken, nog een keer kijken, een stap lopen, weer naar iets anders kijken". Om bij te dragen aan verdieping en plezier in spel en natuurbewustzijn is de stimulerende communicatie heel belangrijk; het stellen van activerende vragen, ervaringen en ontdekkingen laten verwoorden of deze laten weergeven in een tekening of expositie.

Biologische en ecologische producten.

Onze kinderopvang staat in het teken van duurzaamheid en bewust omgaan met de natuur en het milieu. Dit houdt in dat wij waar mogelijk gebruik maken van ecologisch verantwoorde was- en schoonmaakproducten. En dat we waar mogelijk biologisch geteelde groenten en fruit voor de maaltijden gebruiken. In de (nabije) toekomst willen we contacten gaan leggen met boerenbedrijven, waar we regelmatig een bezoek aan kunnen brengen. Op deze manier willen we kinderen nog meer in contact brengen met de natuur en biologische processen. In de zomer van 2012 hebben we met de BSO kinderen met als thema 'moedertje natuur' een bezoek gebracht aan een molen, kaasboerderij, bakker en zijn er mensen uitgenodigd om workshops te geven over het maken van ijswafels voor biologisch ijs. Met de oudste peuters hebben we in juni 2012 een bezoek gebracht bij Zomers en hebben we gezien hoe je biologisch ijs maakt!

4.7 Behoefte aan piek-ervaringen / flow; ervaringen die het begrip te boven gaan

4.7.1 Behoefte aan piek-ervaringen / flow in het spelen

Piek-ervaringen lijken moeilijk te sturen. Jonge kinderen verstaan echter nog de kunst om helemaal in iets op te gaan. De groene kikker geeft daar ruimte en tijd voor. Het kind mag eerst wennen in de kinderopvang of BSO. Soms kunnen kinderen zich verrassend snel overgeven. Soms is het expliciet nodig dat aan alle eerdergenoemde behoeften wordt voldaan. Wat dat betreft hebben de pedagogisch medewerkers een taak om te zien wat een kind nodig heeft en er eerst voor te zorgen dat het kind op zijn gemak is. Daarna kijkt de medewerker waar het kind aan toe is. Een kenmerk van een bezigheid die flow veroorzaakt is dat die bezigheid aan de ene kant voldoende uitdaging in zich heeft. Aan de andere kant moet het kind zich competent genoeg voelen om de uitdaging aan te gaan, moet het kind over voldoende vaardigheden beschikken. Het is makkelijker ergens in op te gaan in een ruimte die ervoor gemaakt is. De huizen van De groene kikker hebben verschillende kamers die heel geschikt zijn voor het beleven van piek-ervaringen. Zoals de snoezelkamer waar je je kan overgeven aan het zien, het voelen, het ruiken; het luisteren, een totaalervaring die ontspant. Sport is een bekende manier om een piek-ervaring te beleven. De groene kikker heeft een gymzaal waar je op allerlei manieren kunt bewegen en ontdekken. Daarnaast is er een toneelzolder waar je iemand anders kunt zijn en avonturen kunt beleven. In de meidenkamer of in de techniekhoek is genoeg materiaal om je te verliezen in het maken van prachtige „kunstwerken“.

Wanneer het kind roept: "Is het nu al tijd om naar huis te gaan?" of 'Gaan we nu al eten?', dan lijkt het erop dat hij of zij er één heeft gehad: een piek-ervaring!

4.7.2 Piek-ervaringen door feesten en rituelen

Bij De groene kikker willen we een huiselijke en warme sfeer creëren. Het vieren van feesten draagt hieraan bij. Aangezien feesten de dagelijkse routine doorbreken zijn ze leuk en afwisselend voor de kinderen. Vaak verlopen gebeurtenissen zoals verjaardagen, afscheid en feestdagen bij ons volgens een vast ritueel. Door er op een bepaalde manier mee om te gaan, leren kinderen wat het betekent om bijvoorbeeld jarig te zijn: er wordt een mooie muts gemaakt, er wordt voor je gezongen, je mag trakteren en de kaarsjes uitblazen. Feesten zijn soms best spannend, kinderen kunnen er helemaal in op gaan. Door te werken met vaste gewoontes kunnen kinderen zowel zekerheid als plezier ontleen aan feesten en rituelen. Er wordt gezongen en geknutseld. Met vader- en moederdag wordt er wat gemaakt door de kinderen voor papa en mama. Ook wanneer opa en oma jarig zijn mogen de kinderen een „kunstwerk“ maken. Verjaardagen en

feesten worden zo binnen de eigen groep gevierd en voorbereid. Een aantal grotere feesten vieren we ook in een grotere groep: Sinterklaas, kerst en pasen. En natuurlijk het "Groene-kikker-jaarfeesten" in de zomer. In 2012 hebben we eind augustus een hele mooie zomermiddag gehad met spelletjes en een proeverij met hapjes van de warme maaltijden die de kinderen altijd eten. In de jaarplanning staan de vastgelegde feestdagen al vermeldt.

4.7.3 De groen kikker in de wijk.... een piek-plek?

Heel optimistisch zien we De groene kikker als een kleine gemeenschap in Vleuten / De Meern. Een plaats in de wijk waar het goed is. Waar aandacht is voor iedereen en voor wat kinderen, gezinnen en medewerkers nodig hebben. Door open te zijn voor behoeften van onszelf, de ander en de omgeving, kunnen we boven onszelf uitgroeien. We gaan beseffen dat we niet alleen staan, maar gedragen worden door andere mensen, door een gemeenschap. Dat vraagt onderling vertrouwen, dat vraagt tijd. We willen in het goede van mensen te geloven en zelf positief en optimistisch in het leven te staan. Door problemen en moeiten liefdevol tegemoet te treden. Door met elkaar plezier te hebben; „ja" te zeggen tegen het leven.